

3 Kända ombyggnader, förändringar och underhållsarbeten

3.1 Källor och litteratur

Mariakyrkan i Sigtuna, dominikankonvent och församlingskyrka 1247-1997, minnesskrift med anledning av 750-årsjubileet, red. Sten Tesch, Sigtuna museer, 1997.

Riksantikvarieämbetet, Byggnadsregistret, www.raa.se, Kyrkoberskrivningar och administrativa uppgifter, Sigtuna, Mariakyrkan, A. Hållén, 1996-12-10.

Upplands kyrkor - 169, Strömsten, I och Svanberg, J, Strängnäs, 1978.

Länsstyrelsen i Stockholms läns arkiv
Stockholms läns museums arkiv

3.2 Kronologisk förteckning

Årtal	Händelse	Källa
Sent 1100-tal/tidigt 1200-tal	Kyrkans två dopfuntar tillverkas.	Strömsten & Svanberg s 100
1230-tal till 1250-tal	Kyrkan byggs.	Strömsten & Svanberg s 85, 86. Byggnadsregistret, RAÄ
1255	Minnesvård i koret över ärkebiskop Jarler.	Strömsten & Svanberg s 110. Byggnadsregistret, RAÄ
1281	Byggnadsarbeten vid kyrkan. Troligen färdigställs långhusets valv samt ev. även sakristian vid denna tidpunkt. Yttermurarna höjs i samband med valvslagningen.	Strömsten & Svanberg s 86. Byggnadsregistret, RAÄ
1289	Kung Magnus Ladulås bekostar ett koppartak till kyrkan.	Strömsten & Svanberg s 86
1341 ca.	Minnesvård (och kalkmålningar) i koret över ärkebiskop Petrus Filipsson.	Strömsten & Svanberg s 111
1300-talets mitt	Kalkmålningar (invigningskors).	Strömsten & Svanberg s 96

1400-talet	Glasmålning i väster (bevarad).	Strömsten & Svanberg s 100
1400-talets mitt	Kalkmålningar i långhus och valv.	Strömsten & Svanberg s 96
1400-talets andra hälft	Högaltarskåpet tillverkas (en del ingående detaljer är äldre och en del yngre).	Strömsten & Svanberg s 100
1400-talets andra hälft	Lekmannaaltaret tillverkas.	Strömsten & Svanberg s 100
1500-tal, (efter ref.)	En strävpelare byggs i kyrkans sydvästra hörn.	Strömsten & Svanberg s 88
1596	Valven lagas.	
1600-talets början	Kyrkan hade vid denna tid tre läktare.	Strömsten & Svanberg s 97
1608	Klockstapeln byggs.	Strömsten & Svanberg s 117
1626	Tornet (tourellen) reparerades efter att det skadats vid en storm.	Strömsten & Svanberg s 92
1641	Kyrkan omtalas som förfallen och reparationer krävs.	Strömsten & Svanberg s 92
1647	Predikstolen skänks till kyrkan.	Strömsten & Svanberg s 99
1650	Flertalet fönster byts ut i kyrkan. Fönstermålningar.	Strömsten & Svanberg s 99
1686	Koppartaket byts ut mot ett spåntak.	Strömsten & Svanberg s 92. Byggnadsregistret, RAÄ
1747	En orgel köps in och placeras på den enda nu kvarvarande läktaren (ovan kyrkans västingång).	Strömsten & Svanberg s 97
1751	”Prestklockan” gjuts om.	Strömsten & Svanberg s 117
1762	Det medeltida altarskåpet ersattes av ny altarpåläggning av bildhuggare Magnus Granlund.	Strömsten & Svanberg s 92. Tesch s 41.
1700-tal	Väggar och valv vitkalkas.	Tesch s 40

1779	De kopplade fönstren på sydväggen igenmuras och ersätts med tre större fönster.	Strömsten & Svanberg s 92. Byggnadsregistret, RAÄ. Tesch s 40.
1790-talet	Takryttaren nedtogs.	Strömsten & Svanberg s 92
1800-talet	En del mindre reparationer.	Strömsten & Svanberg s 92
1815	Storklockan gjuts.	Strömsten & Svanberg s 117
1827	Storklockan gjuts om tillsammans med ”Angångsklockan”.	Strömsten & Svanberg s 117
Tidigt 1900-tal	Strävpelaren i kyrkans sydvästra hörn avlägsnas.	Strömsten & Svanberg s 86
1904-05	Större restaurering under ledning av Emil Ekhoff med slottsarkitekt Agi Lindgren som sakkunnig. Kalkmålningar hårt restaurerade. Tegelväggar tas fram. Sydväggens fönster återupptogs. Orgelläktaren revs. Orgeln flyttas till ny läktare i nordvästra hörnet. Predikstolen flyttades. 1762 års altarpuppas tas bort och ersätts av ny. Altarskåpet flyttas tillbaka till ursprunglig plats. Ny bänkinredning. Spetsig huv till torn (turell). Nytt vindfång. Jarlers gravminne tas fram.	Strömsten & Svanberg s 86 och 99. Byggnadsregistret, RAÄ
1900-talets första hälft	Smärre in- och utvändiga reparationer.	Strömsten & Svanberg s 92
1966-71	Större restaurering först under ledning av arkitekt Bengt Romare, senare Jerker Alton. Grundförstärkningar. Arbete med vind och tak. Ny värmecentral. Isolering. Nya förrådsrum, toaletter och städutrymmen. Dragstag på vinden och i koret. Rengöring av väggar och valv. Konservering av målningar och altarskåp. Nya fönster. Lagning av golv. Sidoskeppen lades med gammalt tegel. Kyrkbänkarna målas i grön ton. Huvudentrens vindfång rivs. Nytt vindfång. Handikappanpassning av entrén. Förvaringsutrymme vid västentrén. Bokbord och utställningsskärmar. Högtalaranläggning och hörselslinga. Änring av altare och nya lösa knäfallssektioner. De främsta bänkraderna ersattes med lösa stolar. Elektrifiering av malmkronor. Ny armatur. Förhöjd podium. Nya textilskåp. Högtalarsystem.	Strömsten & Svanberg s 92, 117-123. Byggnadsregistret, RAÄ
1971	Nytt orgelverk	Strömsten & Svanberg s 122
1973	Cembalo köps in.	Strömsten & Svanberg s 99
1997	Restaurering av högaltarskåp.	SLM, dnr 1997:055